

Zes werkgroepen moeten vanuit de 'Veranderagenda Audit' een impuls geven aan duurzame kwaliteitsverbetering van de accountantscontrole. Inmiddels komen ze op stoom. "Het doel is kwaliteitsverbetering te verankeren voor alle volgende generaties accountants."

TEKST BJÖRN REMMERSWAAL BEELD SHUTTERSTOCK EN MICHEL TER WOLBEEK

Werkgroepen verankeren duurzame kwaliteitsverbetering

Het is september 2014: De accountantssector publiceert het rapport 'In het Publiek Belang', met 53 maatregelen die kwaliteit, gedrag en cultuur in de controlepraktijk naar een hoger niveau moeten tillen. Een onafhankelijke Monitoring Commissie Accountancy (MCA) wordt ingesteld, die na vijf jaar het eindrapport 'Spiegel voor de Accountancysector' aflevert. In 2019 doet ook de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) onderzoek, met als resultaat het eindrapport 'Vertrouwen op Controle', dat eind januari 2020 verschijnt. Beide rapporten en tussenrapporten concluderen dat de sector stappen heeft gemaakt sinds 2014. Ook de AFM ziet positieve ontwikkelingen en een sector die zich daadwerkelijk verder wil verbeteren. Maar de rapporten van de MCA en de CTA zetten de sector ook aan "tot een scherper kwaliteitsbesef", aldus de NBA. De overheid benoemt twee Kwartiermakers Toekomst Accountancysector, die verdere

verbetering van de auditkwaliteit aanjagen, de samenhang daarvan bewaken, enkele zaken verder laten onderzoeken en de voortgang van maatregelen monitoren.

De Stuurgroep Publiek Belang, een samenwerking tussen de NBA, SRA en verschillende accountantsorganisaties, heeft in het kader van de ontwikkelingen een nieuwe verbeteragenda voor de periode 2021-2023 opgezet, onderverdeeld in zes thema's onder de vlag 'Veranderagenda Audit': Fraude, Continuïteit, Vernieuwing van de audit, Dashboard Accountancy, Kwaliteitsgerichte cultuur, en een Platform niet-oob. De activiteiten van de werkgroepen worden maandelijks met de kwartiermakers gedeeld. Daarnaast is er het NBA Stakeholderforum en een door de kwartiermakers ingestelde 'expertgroep', die fungeren als *challenger* van de Stuurgroep Publiek Belang en de projectgroepen. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies op proces, voortgang en uitkomsten van de projecten.

Op volle toeren

NBA-directeur Berry Wammes legt uit dat de gekozen opzet met zes thema's en corresponderende werkgroepen inmiddels zijn vruchten afwerpt. "Alle werkgroepen draaien nu op volle toeren en dat levert veel inzichten op. De insteek is dat de sector praktische, uitvoerbare adviezen krijgt, inzichten die de kans op fouten minimaliseren. Daarnaast moeten die inzichten en de verbeterinspanningen worden verankerd in de sector, zodat de kwaliteit van controles voortdurend verbetert.

We kijken als beroep in eerste instantie naar onze eigen prestaties. De stuurgroep heeft daarnaast de werkgroepen de opdracht gegeven om in de activiteiten de hele keten van ondernemingen, aandeelhouders en andere stakeholders die gebruikmaken van gecontroleerde informatie te betrekken, zodat de veranderingen tot het gewenste maatschappelijk effect leiden."

'De insteek is dat de sector praktische, uitvoerbare adviezen krijgt, inzichten die de kans op fouten minimaliseren.'

GOVERNANCE

De Stuurgroep Publiek Belang is een samenwerkingsverband van kantoren, SRA en NBA. Binnen de stuurgroep zijn zes werkgroepen actief om plannen verder vorm te geven en stappen te zetten voor de vernieuwing van de audit.

In de werkgroepen zitten accountants van diverse kantoren, maar ook niet-accountants. Om de blik van buiten te krijgen worden het proces en de uitkomsten van de werkgroepen voorgelegd aan het NBA-Stakeholdersforum.

De stuurgroep zelf bestaat uit de auditbestuurders van de oob-kantoren, één niet-oob-kantoor, de SRA en de NBA. De NBA-leden (voorzitter en directeur) vertegenwoordigen het NBA-bestuur, dat nadrukkelijk haar eigen bevoegdheden blijft houden ten aanzien van de haar toegewezen wettelijke taken.

Daarnaast hebben de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector een opdracht met betrekking tot de thema's 'Fraude' en 'Continuïteit', vanuit de minister van Financiën. De kwartiermakers monitoren de werkzaamheden van de werkgroepen Fraude en Continuïteit via een door hen aangewezen college van vijf, de 'Expertgroep'. Meer informatie over de activiteiten en samenstelling van de stuurgroep is te vinden via nba.nl onder 'veranderagenda audit'.

Een concreet voorbeeld is de Continuïteitsgids, eind september uitgebracht door de werkgroep Continuïteit. Die gids licht toe welke stappen accountants en hun organisaties zetten op het gebied van continuïteit en vat de huidige manier van werken samen. Daarnaast moet de gids een basis vormen voor gesprekken met beroepsgenoten en stakeholders over wat van een accountant kan worden verwacht.

"De Continuïteitsgids is de start van een reeks van activiteiten en geeft een overzichtelijk beeld van wat er aan wet- en regelgeving is rondom het onderwerp continuïteit voor accountants", aldus Wammes. "Dat helpt het onderwerp *top of mind* te maken bij accountants en het gesprek aan te gaan met de klant over het thema. Met deze gids geven we de accountant extra gereedschap om het werk op dit vlak te optimaliseren."

De werkgroep Continuïteit heeft ook een uitgebreide data- en oorzakenanalyse verricht, om inzicht te krijgen in factoren die een rol spelen bij het adequaat en tijdig herkennen van faillissementen. Op basis hiervan is inzicht verkregen in de achterliggende oorzaken van tekortschietende accountantscontroles. "Het is een onderwerp waar we echt moeten laten zien dat we het verschil maken. Dat geldt ook voor het thema Fraude. We zijn het aan de

maatschappij verplicht om tot de bodem te gaan en voortdurend te onderzoeken wat we beter kunnen doen op thema's als cultuur, fraude of discontinuïteit. En als er bijvoorbeeld sprake is van fraude of een faillissement, hoe we met zijn allen kunnen leren van cases waarbij het mis ging", zegt Wammes. De werkgroep Continuïteit zal in december de resultaten van haar onderzoek publiek maken.

Kruisbestuiving

De NBA-directeur legt uit dat de werkgroepen niet los opereren, maar dat er ook kruisbestuiving is. Zo kijkt bijvoorbeeld de werkgroep 'Vernieuwing van de Audit' naar de fundamentele principes van de audit en stelt die ter discussie. Wammes: "Deze werkgroep heeft communicatie hoog op haar agenda gezet. De samenleving verwacht een accountant die helder en transparant communiceert en die tijdig signalen afgeeft. Dat is ook het uitgangspunt van deze werkgroep. Maar vertrouwelijkheid is ook een waardevol principe en dat levert spanning op." Ook deze werkgroep komt op afzienbare termijn met voorstellen. De werkgroep Kwaliteitsgerichte Cultuur werkt aan bouwstenen die de cultuur in de sector naar een hoger plan moeten brengen: bepalende elementen voor een kwaliteitsgerichte cultuur. Om die te kunnen monitoren

BROCHURE: RAPPORTEREN OVER FRAUDE EN CONTINUÏTEIT

Accountants zijn vanaf het controlejaar 2022 verplicht in hun controleverklaring te rapporteren over hun werkzaamheden op het gebied van fraude en continuïteit.

Om klanten tijdig te informeren en nu alvast het gesprek aan te kunnen gaan, wordt in een brochure meer verteld over het hoe en waarom. Naast een toelichting op komende veranderingen en de gevolgen voor de klant biedt de brochure een handige leidraad voor accountants om het gesprek met hun klant aan te gaan. De brochure *Verplichte rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring bij de jaarrekening* is als pdf beschikbaar via nba.nl.

‘Wen er maar aan dat de verandering niet stopt, onze omgeving blijft zich in rap tempo ontwikkelen.’

‘We zijn het aan de maatschappij verplicht om tot de bodem te gaan en voortdurend te onderzoeken wat we beter kunnen doen op thema’s als cultuur, fraude of discontinuïteit.’

werkt de werkgroep aan een verplichte periodieke cultuurmeting. Die meting moet uniform worden, zodat de data van alle kantoren goed kunnen worden vergeleken en een continue verbetering van de werkcultuur mogelijk wordt. “Deze werkgroep is divers samengesteld, qua leeftijd en werkring, maar ook qua expertise. Dus niet alleen accountants maar ook gedragsdeskundigen”, benadrukt Wammes. Hij wijst er ook op dat de inzichten die voortkomen uit de Verbeteragenda niet alleen voorbehouden zijn aan het ‘oob-segment’, de zes accountantsorganisaties met AFM-vergunning voor de controle van organisaties van openbaar belang. “Een van de werkgroepen is het Platform niet-oob. Dat platform is verantwoordelijk voor het maken van een passende verbeteragenda voor dit segment, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de diversiteit van de niet-oob-accountantsorganisaties en de proportionaliteit van de maatregelen. Het Platform niet-oob ontwikkelt een eigen agenda, die aansluit bij de activiteiten van de kwartiermakers, de AFM en het ministerie van Financiën.”

Blijvend en niet vrijblijvend

De sector moet er volgens Wammes aan wennen dat de verbeterprocessen blijvend zijn. “Wen er maar aan dat de verandering niet stopt, onze omgeving blijft zich in rap tempo ontwikkelen. Dat vereist ook een permanente dialoog met stakeholders, waarmee we steeds meer zij aan zij opereren. Je zult ook steeds meer externe stakeholders in onze commissies en werkgroepen zien. Daarnaast raakt de vrijblijvendheid er steeds meer van af. Iedereen ziet wat we doen en ieder kantoor wordt aangesproken op gedrag en prestaties. De kunst is vervolgens om niet te vervallen in richtlijnen en verordeningen, maar een omgeving creëren waarin we gezamenlijk kennis delen en elkaar aanspreken op gedrag en prestaties.” ←